

Előszó

Rohan a történelem. Az utolsó félévben nagyobb szellemi-politikai változást értünk meg, mint annak előtte harminc éven át. Az igazság lávaszerűen ömlik elő föltartóztathatatlan sodrásával.

Kiadónk Bulányi György piarista szerzetessel még akkor kötött szerződést erre a könyvre, amikor megpróbálták vaskapoccsal összehúzni az egyházi és állami ügyeket és hivatalokat. Amikor az alternatív katonai szolgálat bevezetése, a vallási kisközösségek működése, az egyházi hierarchiától való eltérés komoly gyanút keltő, egyházián: bűnös gondolatok voltak. Ma viszont ezt olvashatjuk például Várszegi Asztrik segédpüspök, bencés szerzetes, a központi szeminárium rektora, Budapest püspöki helynöke nyilatkozatában:

„A vagyonától, az iskoláitól, az utánpótlástól, a sajtótermékeitől megfosztott, megroppant gerincű egyházak a Rákosi-, majd a Kádár-rendszer hű kiszolgálói lettek...”

"... a magyar egyház minden tiszteletre méltó vonásával együtt *konzervatív, korszerűtlen.*"

"Az Állami, Egyházügyi Hivatal léte *szükségtelen* és *haszontalan* volt. Az általa képviselt irányt kényszerpályának, *vakvágánynak* nevezném...A túlélésnek *igen nagy ára* volt: *tönkrementünk.*"

"... az egyház minden *kisközösséget gyanakodva szemlélt.* A lelkeségi vagy bázisközösségi mozgalmak nem illettek bele az egyházzal addig kialakított, sémába: a hatalmat irritálta, így áttételesen az egyházi kormányzatot is..."

".. súlyos mulasztások terhelik mind az egyházi vezetőséget, mind pedig Bulányi atyáékát. A jövő útja valamilyen *emberi, testvéri* megoldás lenne: megbékélni, kiengesztelődni... mely a magyar egyházra éppúgy vonatkozik, mint a Bokorra, Bulányi atya közösségére..."

"Immár ebben a légkörben tehetjük le az olvasók asztalára Bulányi atya megrendítő vallomásait, tanítványainak megnyilatkozásait, a tanítás néhány alapvető elemét és az egyházi "perek" néhány dokumentumát.

Izgalmas, fölkaparó olvasmány e munka. *Szokolczay Lajos* irodalomkritikus értő kézzel szerkesztette és bontotta ki az anyagot, természetesen elsősorban a mester intenciója szerint. Megismerünk egy olyan papot, aki egyénisége vértetében merete vállalni az önálló gondolkodást, az egyházban szokásos engedelmesség legvégső határáig. Hiszen Bulányi nem egyszerűen az állammal került szembe, hanem bizonyos mértékig saját egyházával is. Életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték 1952-ben, koncepciók per alapján. A vád az volt, hogy kisközösségeket hozott létre, melyekben hat-nyolc fővel próbálta megkeresni Isten országát. Ez természetesen államellenes cselekedet volt. 56-ban kiszabadult, majd 58-ban, hosszú bujdosás után,- mivel nem akart kimenekülni saját hazájából,-újra bebörtönözték, hogy összesen nyolc esztendő töltsön az "*ismerjük meg hazánk börtöneit*" nevezetű mozgalomban. Ezután tíz évig volt nyolc nyelvet beszélő szállítómunkás, majd tíz évig fordításból élt, mert egyháza sem biztosította a hivatalos papi működését. Nyilván az akkori egyháziak nem akartak a langyos állami-egyházi vizekbe ilyen érdemtelen és izgága követ dobni. Hiszen ahol a püspök szobájában lehallgatókészülék figyelt, s ahol a titkárságon ávós titkár ellenőrizte az iratokat, ott nem volt könnyű isteni igazságot képviselni.

Bulányi mester azonban mindezt túlvészelte, hiszen nem ítélték halálra ("szociáldemokratát meg papot legfeljebb agyonverni lehetett, akasztani nem..."), kibírta a nyolcéves börtön büntetését és a további, embert nyomorító éveket. Azonban nem hagyott alább kisközösség-szervezésével, tanainak életet adó terjesztésével, egyéni, az egyháziak által igencsak kétséges

szemléletének terjesztésével, így aztán utóbb nem is annyira az állami szervekkel, hanem az egyházi hatóságokkal gyűlt meg a baja. Egyáltalán nem volt örvendetes például az a következetesség, melyet a katonai szolgálat alternatív változata mellett kifejtett, e mellett sem kardoskodtak olyan nagyon egyházi előjárói, hiszen a "megroppantott gerincű egyházak, a Kádár-rendszer hű kiszolgálói lettek".

Mindemellett Bulányi többkötetes üdvtanában nyilván olyan tételeket is hirdet, melyeket az egyház teológiaellenesnek ítélni lehet, így aztán a per, a Bulányi-per sok súlyos ellentétet hordoz magában.

A vallásüldözés nem új jelenség. Összefügg magának a szovjet hatalomnak létrejöttével. A papságra és a hívőkre hamar kiterjedt az ellenség vádja. Az 1922-es évektől kezdve ugyanúgy lecsaptak rájuk, mint a burzsoákra vagy haszontalan értelmiségiekre. "A papi rend képviselői elmaradhatatlan részévé váltak a napi zsákmánynak: ősz hajuk, és szakálluk ezüstösen csillogott minden Szoloveckre irányított transzportban..." - írja Alexander Szolzsenyicin.

Most voltunk Kárpátalján, ahol olyan hetvenhat éves pappal beszélgettem, aki tíz évet töltött rézbányában a kínai határszél sivatagában. "

Nem csoda hát, hogy a rendszer hazai szálláscsinálói méltó tanítványoknak akartak bizonyulni nagy elődeikhez.

A kultúra tudatalattijában azonban örökké tovább él a vallás, hiába festik be egységes piros festékkel a "felépítményt", ahogy egy kicsit felhólyagzik a festék, előbukkan az eredeti szín.

Bulányi mester portréjában, írásaiban minden vallási vonáson túltalálkozunk egy emberi emberrel, nagy szívű, szellemes, eleven gondolkodású, heroikusan hétköznapi pappal, aki kedvenc Babitsa szavával: "vállalta a prófétáságot".

- Boldog ember Ön?

- Úgy érzem, azt az utat járom, amelyiken járnom kell.

Gyurkovics Tibor